

Л. М. Сергеева,
Т. І. Стойчик,
К. В. Мартиненко

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ В НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИХ ЦЕНТРАХ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Анотація. У статті обґрунтовано сутність поняття «часткові кваліфікації», визначено їх роль та місце у контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду. Розкрито особливості організації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців електротехнічного профілю в навчально-практичних центрах закладів професійної (професійно-технічної) освіти. Встановлено необхідність розмежування термінів «компетентність» та «результати навчання» для об'єктивності оцінювання процесу опанування частковими кваліфікаціями майбутніми фахівцями електротехнічного профілю. Визначено складові механізми відбору актуальних на ринку праці часткових кваліфікацій, який передбачає врахування поточних та перспективних потреб економічного середовища. У межах дослідження окреслено аспекти використання управлінського інструментарію для забезпечення ефективності й прозорості процесу професійної підготовки. Здійснено конкретизацію структурних складових освітніх програм з опанування частковими кваліфікаціями та розкрито етапи їх проектування. Зауважено на тому, що програми мають забезпечувати формування загальнопрофесійних, ключових, а також професійних компетентностей. Проте конкретний їх перелік повинен узгоджуватись із зацікавленими сторонами. Зазначено, що процес упровадження окреслених програм ґрунтується на засадах інтеграції теоретичного та практичного сегментів, для реалізації кожного з яких у тематичному плані передбачено частину від загального фонду часу. Акцентовано на необхідності забезпечення довіри до якості облікових даних та їх вмісту при визнанні результатів опанування частковими кваліфікаціями. Розроблено структуру алгоритму організації професійної підготовки з опанування частковими кваліфікаціями майбутніми фахівцями електротехнічного профілю. Виокремлено позитивні фактори зазначеного процесу та можливі ризики, пов'язані з його реалізацією.

Ключові слова: часткові кваліфікації, професійне навчання, навчально-практичні центри, компетентність, результати навчання, зміст професійної підготовки.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної воєнної агресії російської федерації безпрецедентних втрат зазнали більшість секторів національної економіки України. Основними ознаками поточної ситуації стали: збільшення зовнішніх і внутрішніх міграційних

потоків, порушення логістичних систем та як наслідок — повне або часткове припинення функціонування промислових підприємств, що негативно впливає на ємність ринку праці й сприяє підвищенню вимог до якісних потреб у кваліфікаціях.

З метою подолання окреслених проблем відбувається переорієнтація державної по-

літики у сфері зайнятості населення за напрямками: коригування переліку професій загальнодержавного значення згідно з вимогами економічного середовища воєнного часу та повоєнної відбудови країни; реалізації ініціатив щодо підвищення мобільності й конкурентоспроможності робітничого потенціалу за рахунок надання можливостей здобуття професійної (професійно-технічної) освіти (далі — П(ПТ)О) за частковими професійними кваліфікаціями. У цьому контексті для забезпечення стабільного функціонування економічного сектору найбільш вагомим значення набувають аспекти формування здатності робочої сили до виконання додаткових або окремих трудових функцій, що об'єктивно змінює вимоги до процесу прогнозування поточних і перспективних потреб ринку праці, посилює аспекти індивідуалізації освітньої діяльності й вимірюваності її результатів, зумовлює необхідність розробки та вдосконалення максимально адаптованих до змін механізмів, інструментів професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі — ЗП(ПТ)О).

Аналіз останніх досліджень. Результати аналізу наукових досліджень і публікацій засвідчили, що питання професійної підготовки майбутніх фахівців із здобуттям часткових професійних кваліфікацій у ЗП(ПТ)О перебувають на етапі вивчення. Однак окремі аспекти, пов'язані з розкриттям порушеної проблеми, висвітлено в дослідженнях Т. Семигіної, Ю. Рашкевича (базові поняття системи кваліфікацій), С. Батишева, А. Беляєвої, Н. Ничкало, Л. Сергєєвої (концептуальні засади розвитку системи П(ПТ)О), Г. Гребенюка, Р. Гуревича, О. Дубинчук, В. Ковальчука, В. Свистун, Л. Сергєєвої, Т. Стойчик (процеси організації освітньої діяльності в ЗП(ПТ)О), Л. Лук'янової, Н. Ничкало, О. Новікова, В. Радкевич, С. Сисоєвої, Т. Сорочан (аспекти розвитку безперервної професійної освіти).

Реалізоване дослідження ґрунтується на розкритті наукових позицій щодо контексту та методології процесу впровадження часткових кваліфікацій у професійну підготовку майбутніх фахівців ЗП(ПТ)О як нового міждисциплінарного наукового напрямку.

Мета статті полягає в обґрунтуванні механізму реалізації професійної підготовки майбутніх

фахівців електротехнічного профілю за напрямом опанування частковими кваліфікаціями в навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О.

Відповідно, авторами поставлені наступні **завдання**: обґрунтувати роль та місце процесу професійної підготовки з опанування частковими професійними кваліфікаціями у контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду, розкрити особливості алгоритму впровадження зазначеного напрямку підготовки у навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О.

Виклад основного матеріалу. Ураховуючи фактори загострення економічної ситуації та європейські пріоритети розвитку навичок, тенденції інтеграції професійних кваліфікацій до швидко змінюваних потреб ринку праці на засадах гнучких методологій підготовки набувають дедалі більшої актуальності у сфері української системи П(ПТ)О. Ключова мета означених трансформацій полягає у розширенні можливостей трудового потенціалу для отримання необхідних на ринку праці часткових професійних знань, умінь і навичок за короткий термін та подальшої їх успішної реалізації. Тобто механізм упровадження зазначених аспектів більшою мірою перебуває у площині розвитку й підтримки напрямів навчання впродовж життя.

Варто зазначити, що нормативно-правове врегулювання питань професійної підготовки за частковими кваліфікаціями в ЗП(ПТ)О на сьогодні має досить умовний характер. Так, у Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки» від 19 червня 2022 р. № 2312-IX зазначено, що «особи мають право здобувати повні або часткові професійні кваліфікації без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти». Однак «перелік професійних кваліфікацій, що можуть здобуватися без одночасного здобуття повної загальної середньої освіти, формується Національним агентством кваліфікацій» [1]. Зважаючи на те, що реєстр часткових професійних кваліфікацій перебуває на стадії розбудови, й ураховуючи нагальні потреби у фахівцях електротехнічного профілю в промисловому й енергетичному секторах економіки, впровадження процесу професійної підготовки з опанування частковими

кваліфікаціями можливо здійснювати в навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О, що мають значно ширший спектр напрямів діяльності, пов'язаних із розробкою та апробацією систем новітніх методик професійного навчання, завдяки сучасному ресурсному забезпеченню [2]. Для того, щоб охарактеризувати й сформулювати зазначений механізм підготовки, розглянемо детальніше роль часткових кваліфікацій у контексті вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Отже, у структурі Національної системи кваліфікацій України поняття «часткова професійна кваліфікація» трактується як «визнана або присвоєна / підтверджена суб'єктом, уповноваженим на це законодавством, та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дає змогу здійснювати частину трудових функцій, визначених відповідним професійним стандартом» [3]. У межах означеного варто зауважити на тому, що існує певна розбіжність у контексті трактування й розмежування компетентностей в сучасних професійних стандартах і державних освітніх стандартах у сфері П(ПТ)О, на засадах яких і здійснюється освітня діяльність у навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О. Окрім того, виникає об'єктивна необхідність чіткого розмежування понять «компетентність» і «результати навчання», оскільки професійні стандарти ґрунтуються на вимогах до компетентностей працівників, тобто динамічних комбінаціях знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність, а результати навчання — це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, що набуваються у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти [4]. Така ситуація вимагає особливої уваги до формування показників вимірювання процесу опанування майбутніми фахівцями частковими кваліфікаціями через реалізацію механізму експертних оцінок, що у свою чергу актуалізує необхідність проектування й здійснення освітньої діяльності під вимоги конкретного замовника робітничих кадрів у рамках однієї чи декількох компетенцій у межах спорідненої спеціалізації.

Аналіз досвіду країн Європи показав, що поняття «часткова кваліфікація» здебільшого розглядається як: «кваліфікації, які можна об'єднати як будівельні блоки для отримання повної початкової кваліфікації», «кваліфікації, що базуються на повній початковій кваліфікації та свідчать про успішну спеціалізацію та/або відновлення», «самостійні кваліфікації, пов'язані з певним завданням, технологією чи професією без конкретного відношення до будь-якої початкової освіти або послідовності навчання чи повної кваліфікації» [5], «короткі та цілеспрямовані навчальні продукти» [6], «фіксація результатів навчання, отриманих особою після відносно невеликого періоду навчання» [7]. Однак у 2020 р. Європейським центром розвитку професійної підготовки розпочато дослідження «Про роль мікрокредитів / кваліфікацій у підвищенні кваліфікації або перекваліфікації в умовах роботи, що швидко змінюється» як частину програми «Майбутнє професійної освіти та навчання». У межах зазначеного дослідження використовується термін «мікрокредити / кваліфікації», проте консенсусу щодо цього визначення наразі немає й найчастіше його значення ототожнюється з терміном «часткові кваліфікації» й залежить від позиції, з якої воно розглядається. Серед ключових характеристик цього явища виділяють наступні:

- навчання впродовж короткого проміжку часу та у конкретній сфері;
- наявність виразно описаних результатів навчання, які, наприклад, можуть бути частиною результатів навчання, визначених у професійному стандарті або стандарті освіти (освітній програмі);
- визначений у кредитах ECTS або ECVET обсяг навчального навантаження здобувача освіти;
- забезпечення якості відповідно до загальноприйнятих стандартів;
- можуть потенційно «накопичуватись», складатися разом і забезпечувати особі «освітню кар'єру» (індивідуальну траєкторію навчання);
- більша гнучкість у порівнянні з формальними кваліфікаціями;
- наявність документа про опанування кваліфікацією;
- можуть (і часто саме так відбувається) набуватися завдяки навчанню та/або оцінюванню

результатів навчання онлайн, завдяки цифровим технологіям [8].

Доцільно звернути увагу й на те, що зв'язок із ринком праці процесу підготовки з отриманням мікрокредитів / кваліфікацій забезпечується шляхом відображення у змісті навчання актуальних його потреб, реалізації практичного навчання, інтегрованого на робочому місці.

У країнах Європи існують різні концепції підготовки з опанування частковими кваліфікаціями на 3 і 4 рівнях EQF. У Польщі часткові кваліфікації, як правило, мають вузький діапазон необхідних результатів навчання, ніж повні кваліфікації. Наявність такої кваліфікації може бути вимогою для працевлаштування на певній посаді, і вона може доповнювати повну кваліфікацію, розширюючи або поглиблюючи підготовку особи до професії.

В Ірландії цей термін не використовується, але запроваджено нагородні класи, пов'язані з рівнями EQF, які вузько стосуються сфери охоплених результатів навчання: «незначні нагороди» забезпечують визнання кваліфікацій тих здобувачів освіти, які досягли діапазону результатів навчання, а не конкретної комбінації їх результатів. Означені нагороди дають їм змогу створювати одиниці навчання у власному темпі відповідно до власних потреб. Проте «незначна нагорода» має бути пов'язана з «великою нагородою», головною категорією нагород.

Норвегія використовує 3 рівень EQF для часткових кваліфікацій, отриманих у старшій середній освіті та підготовці (загальній, а також професійній). Здобувачі освіти отримують «свідоцтво про частково завершену повну середню освіту та навчання» [9].

Узагальнюючи зазначене, можна стверджувати, що реалізація процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з опанування частковими кваліфікаціями за професіями електротехнічного профілю в навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О потребує встановлення й забезпечення зворотного зв'язку між ЗП(ПТ)О, здобувачами освіти, підприємством — замовником робітничих кадрів. Тобто насамперед постає необхідність розробки організаційно-комунікативної стратегії, яка формувала б нову систему відносин зацікавлених груп для аналізу та узгодження цих інтересів через впровадження демократичних процедур експертних опитувань, публічних обговорень, залучення

соціальних партнерів [10]. Адже технологія відбору актуальних часткових кваліфікацій має забезпечувати якісне формування компетенцій у визначені терміни для виконання трудових функцій, що користуються попитом у певний момент часу, а також засвідчувати досягнення узгодженого набору знань, умінь та навичок, мети підготовки й результатів навчання. Отже, у процесі збору інформації про потреби у часткових кваліфікаціях необхідно: організувати опитування роботодавців та потенційних претендентів щодо їх потреб і досвіду технологічних змін; зробити кількісні оцінки майбутніх потреб у навичках шляхом екстраполяції минулих тенденцій та моделювання очікуваного розвитку; проаналізувати наукові бази даних, патенти, портали вакансій; використовувати декількісні методи, покладаючись здебільшого на підходи зацікавлених сторін, щоб оцінити глибоку інформацію про поточний і майбутній попит та пропозицію навичок [11]. Важливість підходу полягає в тому, що він забезпечує основу для кращого розуміння взаємозв'язку між попитом на кваліфікацію та сучасними технологіями, методами виконання функцій у виробничому середовищі.

Крім того, слід враховувати той факт, що різні зацікавлені групи можуть вважати гнучкі стратегії підготовки складними для розуміння, що вказує на необхідність розробки процедури забезпечення прозорості інформації, переліку визначних кваліфікацій і рекомендацій як для здобувачів освіти, так і замовників робітничих кадрів. Значущою є і умова використання управлінських інструментів, спрямованих на оцінювання зовнішніх та внутрішніх ризиків, переваг реалізації процесу професійної підготовки за частковими кваліфікаціями.

Базисним елементом алгоритму організації професійної підготовки з оволодіння частковими кваліфікаціями є формування змісту та розробка програм — послідовного й значущого набору компетенцій, сформульованих у вигляді цілей [12]. Структурно зазначені програми мають включати наступні компоненти:

- пояснювальну записку, в якій відображено інформацію про нормативні положення, державні освітні стандарти П(ПТ)О, відповідно до яких розробляється програма, опис актуальності часткових кваліфікацій та окремих їх складових;

- цілі, що окреслюють узагальнені вимоги до результатів професійної підготовки;
- завдання, які розкривають систему знань, умінь та навичок відповідно до стандарту П(ПТ)О;
- опис цільової аудиторії, що включає сукупність характеристик споживачів освітніх послуг, на яких зорієнтована програма;
- вимоги до результатів навчання, тобто знання, уміння та навички, диспозиції, які розкривають структуру компетентностей;
- тематичний план, що відображає зміст та обсяг професійної підготовки, форму контролю;
- методику досягнення поставлених цілей;
- опис матеріально-технічної бази, який включає перелік засобів навчання, обладнання та інструментів, необхідних для опанування частковою кваліфікацією.

Концептуальною роллю, яку часткові кваліфікації можуть відігравати стосовно повних кваліфікацій, є обсяг, у якому ці кваліфікації можуть бути замінені одиницями. Тому, враховуючи практико-орієнтовану спрямованість освітнього процесу, під час формування тематичного плану необхідно зважати, що частка теоретичного компонента переважно становить 20–30% загального фонду часу, а практичного — 70–80%.

З метою генерації у майбутніх фахівців електротехнічного профілю умінь розв'язання більш складних виробничих завдань зміст програми має передбачати формування:

- загальнопрофесійних компетентностей, тобто знань та умінь, що є загальними (спільними) для всіх кваліфікацій у межах професії;
- ключових компетентностей — загальних здібностей та умінь (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні тощо), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати особистісного і професійного успіху, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію;
- професійної компетентності — здатності особи застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, професійного та особистісного розвитку [13].

Для кожної структурної одиниці компетенції мають бути визначені результати навчання, що сприяють досягненню більш ефективних

освітніх показників та підлягають вимірюванню й подальшій сертифікації певної частини трудових функцій.

Процес упровадження програми з опанування частковими кваліфікаціями ґрунтується на засадах інтеграції теоретичного та практичного сегментів. Зміст навчального заняття умовно поділяється на складові відповідно до завдань формування певних компетентностей: теорія — поняття, процеси, формули, особистості, факти та ін.; практика — трудові прийоми та операції, що відпрацьовуються під час вивчення певної теми, практичне та оперативне застосування знань у конкретних ситуаціях [14]. Технологічна складова підготовки передбачає вибір форм і методів навчання відповідно до мети, змісту, результатів навчання та рефлексії [15].

Зважаючи на багатоаспектність факторів та інноваційність механізму формування програм професійної підготовки з опанування частковими кваліфікаціями, процес організації їх розробки повинен здійснюватись у декілька етапів:

- 1-й етап — створення творчої групи у складі: представників підприємств — замовників робітничих кадрів, науковців, керівництва та педагогічних працівників ЗП(ПТ)О;
- 2-й етап — розробка нормативного забезпечення на рівні навчально-практичного центру ЗП(ПТ)О;
- 3-й етап — проведення моніторингу потреб споживачів освітніх послуг;
- 4-й етап — аналіз результатів моніторингу та визначення актуальних кваліфікацій;
- 5-й етап — розроблення проєкту програми, критеріїв та показників, за якими визначатиметься її ефективність;
- 6-й етап — розгляд та схвалення проєкту програми на засіданнях методичних комісій за профілем та педагогічної ради;
- 7-й етап — експериментальне впровадження програм;
- 8-й етап — аналіз ефективності програми.

Важливим кроком у визнанні результатів опанування частковими кваліфікаціями є побудова довіри до якості облікових даних та їх вмісту, що окреслюють встановлені стандарти й процедури системи забезпечення якості освіти у навчально-практичному центрі ЗП(ПТ)О. Складові зазначеної системи повинні бути спрямовані

на запобігання виникненню недоліків у процесі опанування майбутніми фахівцями знаннями, уміннями та навичками через оцінку чинників, що можуть вплинути на цей процес та упорядкований механізм регламентуючих положень, що визначають: порядок присвоєння й підтверджен-

ня часткових кваліфікацій, здійснення підготовки, контролю та висвітлення результатів.

Загальна структура алгоритму організації професійної підготовки з опанування частковими кваліфікаціями майбутніми фахівцями електротехнічного профілю, розроблена

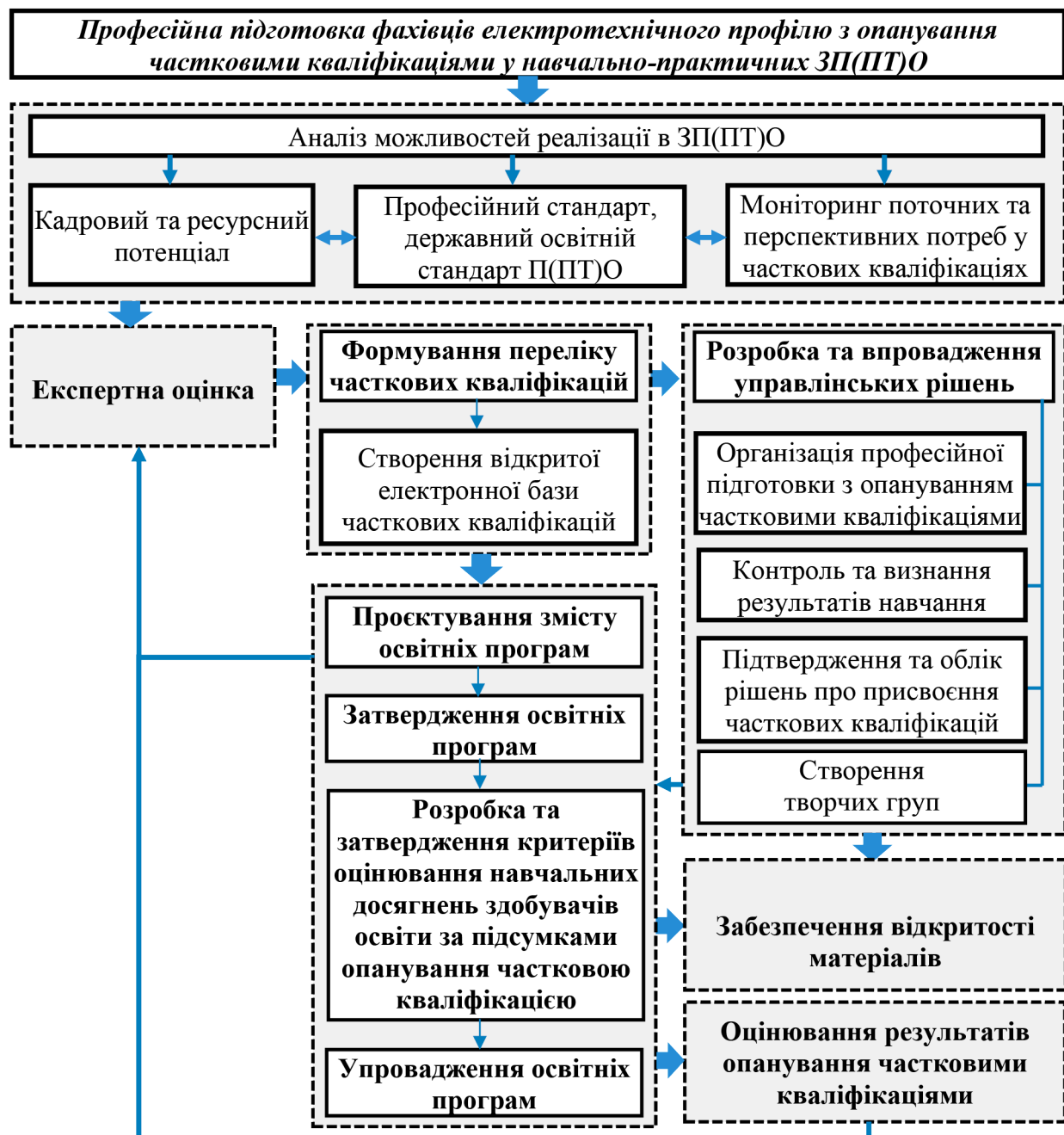

Рис. Структурна схема алгоритму організації професійної підготовки з опанування частковими кваліфікаціями майбутніми фахівцями електротехнічного профілю в навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О (розроблено К. Мартиненко)

К. Мартиненко, враховуючи її новітній характер, є досить складною системою зворотних взаємозв'язків (*рис.*), що містить певні ризики, пов'язані з: можливостями здобувачів освіти оволодіння ними й подальшого застосування в професійній діяльності, фрагментацією кваліфікацій та стійкістю їх визнання й прийняття на ринку праці з огляду на необхідність постійного оновлення змісту, форм та методів підготовки. Водночас ці фактори не зменшують цінності потенціалу часткових кваліфікацій у процесі перепідготовки або підвищення кваліфікації за напрямками швидкого опанування інноваційними виробничими технологіями, забезпечення права осіб на навчання впродовж життя та розширення можливостей для реалізації соціального партнерства.

Отже, розроблений алгоритм відображає цикл взаємоузгоджених організаційно-методичних дій, що характеризується етапністю та спрямованістю на забезпечення ефективності процесу професійної підготовки з опанування частковими кваліфікаціями в навчально-практичних центрах ЗП(ПТ)О. Однак подальшого наукового обґрунтування потребують підходи, принципи й методи реалізації програм з опанування частковими кваліфікаціями, оцінювання результатів за підсумками їх опанування та відповідна реакція ринкового середовища.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» щодо окремих аспектів підготовки кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану та відновлення економіки : Закон України від 19.06.2022 р. № 2312-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20#n7> (дата звернення: 03.10.2022).
2. Про затвердження положення про навчально-практичний центр (за галузевим спрямуванням) професійно-технічного навчального закладу : наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.2012 р. № 694. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-12#Text> (дата звернення: 03.10.2022).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування національної системи кваліфікацій : Закон України від 01.04.2022 р. № 2179-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T22/2179?an=126> (дата звернення: 03.10.2022).
4. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.10.2022).
5. International qualifications / Cedefop. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2012. 42 p. URL: http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4116_en.pdf (дата звернення: 04.10.2022).
6. Семігіна Т. В., Рашкевич Ю. М. Мікрокваліфікації як тренд розвитку сучасної безперервної освіти. *Theory and practice of modern science*. 2022. Vol. 2. С. 46–50.
7. Joyce S. Strengthening Skills: expert review of Australia's vocational education and training System / Department of the Prime Minister and Cabinet. Australia, 2019. 176 p. URL: https://www.pmc.gov.au/sites/default/files/publications/strengthening-skills-independent-review-australia-vets_0.docx (дата звернення: 04.10.2022).
8. Чи будуть розвиватися мікрокваліфікації? *Інститут професійних кваліфікацій* : вебсайт. URL: <https://ipq.org.ua/ua/news/590> (дата звернення: 04.10.2022).
9. European qualifications framework. Initial vocational education and training: focus on qualifications at levels 3 and 4 / Cedefop. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. 168 p. URL: <http://data.europa.eu/doi/10.2801/114528> (дата звернення: 04.10.2022).
10. Управління розвитком професійного навчального закладу: праксеологічні засади : навч. посіб. / Л. М. Сепреєва та ін. Київ : Ліра-К, 2017. 124 с.
11. Understanding technological change and skill needs: skills surveys and skills forecasting / Cedefop. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2021. 62 с. URL: <http://data.europa.eu/doi/10.2801/212891> (дата звернення: 06.10.2022).
12. Lavoie F., Marchessault L. Vocational training: program design and development guide. Québec, 2004. 73 p. URL: http://www.education.gouv.qc.ca/fileadmin/site_web/bdocuments/dpse/formation_professionnelle/Program_development_Vocational_Training_01.pdf (дата звернення: 06.10.2022).
13. Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування» : наказ Міністерства освіти і науки України від 04.03.2019 р. № 289. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2019/04/24/elektromonter-remontu-ta-obslugovuvannya-elektroustatkuvannya.doc> (дата звернення: 06.10.2022).
14. Смагіна Т. М. Теоретичні та практичні основи конструювання компетентнісного уроку.

Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. 2012. Вип. 61. С. 128–131.

15. Кулішов В. С. Теоретичні і методичні аспекти проведеного інтегрованих занять у закладі професійної освіти на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Біла Церква : Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 2021. 68 с.

References

1. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro profesiinu (profesiino-tekhnichnu) osvitu" shchodo okremykh aspektiv pidgotovky kvalifikovanykh robotnykiv v umovakh voiennoho stanu ta vidnovlennia ekonomiky" : pryiniaty 19 cherv. 2022 roku № 2312-IX [Law of Ukraine on Amendments to the Law of Ukraine "On Vocational (Vocational and Technical) Education" Regarding Certain Aspects of Training Qualified Workers in Martial Law and Economic Recovery from June 19 2022, № 2312-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2312-20#n7> [in Ukrainian].
2. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy Pro zatverdzhennia polozhennia pro navchalno-praktychnyi tsentr (za haluzevym spriamuvanniam) profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu vid 14 cherv. 2012 roku № 694 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine on the approval of the regulations on the educational and practical center (according to the branch direction) of the vocational and technical educational institution from June 14 2012, № 694]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-12#Text> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo funktsionuvannia natsionalnoi systemy kvalifikatsii : pryiniaty 1 kvitn. 2022 roku № 2179-IX [Law of Ukraine on making changes to some legislative acts of Ukraine regarding the functioning of the national system of qualifications from April 1 2022, № 2179-IX]. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/T22/2179?an=126> [in Ukrainian].
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii : pryiniata 23 lyst. 2011 roku № 1341 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the approval of the National Framework of Qualifications from November 23 2011, № 1341]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%B-F#Text> [in Ukrainian].
5. Cedefop (2012). *International qualifications*. Luxembourg : Publications Office of the European Union. Retrieved from http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4116_en.pdf
6. Semyhina, T. V., & Rashkevych, Yu. M. (2022). Mikro-kvalifikatsii yak trend rozvytku suchasnoi bezpechivnoyi osvity [Micro qualifications as a development trend of modern continuous education]. *Theory and practice of modern scienc*, 2, 46–50 [in Ukrainian].
7. Joyce, S. (2019). *Strengthening Skills: expert review of Australia's vocational education and training System*. Australia. Retrieved from https://www.pmc.gov.au/sites/default/files/publications/strengthening-skills-independent-review-australia-vets_0.docx
8. Chy budut rozvyvatysia mikrokvalifikatsii? [Will micro-qualifications develop?] (2022). *Veb-sait Instytutu profesiynykh kvalifikatsii [Website of the Institute of Professional Qualifications]*. Retrieved from <https://ipq.org.ua/ua/news/590> [in Ukrainian].
9. Cedefop (2020). *European qualifications framework. Initial vocational education and training: focus on qualifications at levels 3 and 4*. Luxembourg : Publications Office of the European Union. Retrieved from <http://data.europa.eu/doi/10.2801/114528>
10. Serheieva, L. M., Lukina, T. O., Krasyl'nyk, Yu. S., Pashchenko, O. V., Stoichyk, T. I., & Kuprievych, V. O. (2017). *Upravlinnia rozvytkom profesiinoho navchalnoho zakladu: prakseolohichni zasady [Management of the development of a professional educational institution: praxeological principles]*. Kyiv : Lira-K [in Ukrainian].
11. Cedefop (2021). *Understanding technological change and skill needs: skills surveys and skills forecasting*. Luxembourg : Publications Office of the European Union. Retrieved from <http://data.europa.eu/doi/10.2801/212891>
12. Lavoie, F., & Marchessault, L. (2004). *Vocational training: program design and development guide*. Québec. Retrieved from http://www.education.gouv.qc.ca/fileadmin/site_web/bdocuments/dpse/formation_professionnelle/Program_development_Vocational_Training_01.pdf
13. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy Pro zatverdzhennia standartu profesiinoyi (profesiino-tekhnichnoyi) osvity z profesii "Elektromonter z remontu ta obsluhovuvannia elektroustatkuvannia" vid 4 ber. 2019 roku № 289 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine on the approval of the standard of professional (vocational and technical) education in the profession "Electrical fitter for repair and maintenance of electrical equipment" from March 4 2019, № 289]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2019/04/24/elektro/mont-er-remontu-ta-obslugovuvannya-elektroustatkuvannya.doc> [in Ukrainian].

14. Smahina, T. (2012). Teoretychni ta praktychni osnovy konstruiuvannya kompetentnisnogo uroku [Theoretical and practical foundations of designing a competence lesson]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu im. I. Franka – Bulletin of Zhytomyr State University named after I. Franko*. 61, 128–131 [in Ukrainian].
15. Kulishov, V. (2021). *Teoretychni i metodychni aspekty provedennia intehrovanykh zaniat u zakladi profesiinoi osvity na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu [Theoretical and methodological aspects of conducting integrated classes in a professional education institution based on the competence approach]*. Bila Tserkva : Bilotserkivskiy instytut neperervnoi profesiinoi osvity Derzhavnoho zakladu vyshchoi osvity “Universytet menedzhmentu osvity” NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

L. M. Sergeieva,
T. I. Stoichyk,
K. V. Martynenko

ORGANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS IN ELECTRICAL TECHNOLOGY IN TRAINING AND PRACTICE CENTERS OF INSTITUTIONS OF PROFESSIONAL (VOCATIONAL AND TECHNICAL) TRAINING

Abstract. *The article substantiates the essence of the concept of «partial qualifications» and defines their role and place in the context of domestic and foreign experience. The peculiarities of the organization of the process of professional training of future electrotechnical professionals in educational and practical centers of institution professional (vocational and technical) education are disclosed. The need to distinguish between the terms «competence» and «learning results» has been established for the objectivity of evaluating the process of mastering partial qualifications by future specialists in the electrical engineering profile. The components of the selection mechanism of partial qualifications relevant on the labor market, which involves taking into account the current and prospective needs of the economic environment, have been determined. Within the framework of the study, the aspects of using management tools to ensure the efficiency and transparency of the professional training process are outlined. The structural components of educational programs for the acquisition of partial qualifications have been specified and the stages of their design have been disclosed. It was noted that the programs should ensure the formation of general professional, key, as well as professional competencies. However, their specific list should be agreed with the interested parties. It is noted that the process of implementation of the outlined programs is based on the principles of integration of theoretical and practical segments, for the implementation of each of which, the thematic plan provides a share of the general fund of time. Emphasis is placed on the need to ensure trust in the quality of credentials and their content when recognizing the results of mastering partial qualifications. A structural algorithm for the organization of professional training for the acquisition of partial qualifications by future specialists in the electrical engineering profile has been developed. Positive factors of the specified process and possible risks associated with its implementation are highlighted.*

Keywords: *partial qualifications, professional training, training and practical centers, competence, training results, content of professional training.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Сергеева Лариса Миколаївна — д. пед. наук, професорка, завідувачка кафедри професійної і вищої освіти, Центральний інститут післядипломної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна, lase2508@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7177-3014>

Стойчик Тетяна Іванівна — д. пед. наук, доцентка кафедри професійної та соціально-гуманітарної освіти, Криворізький національний університет, м. Кривий Пір, Україна, stoychuk_t@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6106-9007>

Мартиненко Катерина Валеріївна — аспірантка кафедри професійної і вищої освіти, Центральний інститут післядипломної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна, kat.martynenko@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0433-2929>

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Sergeieva L. M. — D. Sc. in Pedagogy, Professor, Head of the Vocational and Higher Education Department, Central Institute of State Institution of Higher Education «University of Education Management» of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, lase2508@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7177-3014>

Stoichyk T. I. — D. Sc. in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Professional and Social and Humanitarian Education, Kryvyi Rih National University, Kryvyi Rih, Ukraine, stoichyk_t@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6106-9007>

Martynenko K. V. — PhD student of the Vocational and Higher Education Department, Central Institute of State Institution of Higher Education «University of Education Management» of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, kat.martynenko@ukr.net; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0433-2929>

Стаття надійшла до редакції / Received 08.08.2022